

شماره گزارش: ۹۵

ردیف: ۱۲

دوره دهم - سال دوم

تاریخ چاپ ۱۳۹۶/۰۸/۰۶

گزارش شش ماهه سوم کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی از روند اجرای برجام

ماده (۴۹) آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی

معاونت نظارت

اداره کل امور کارشناسی نظارت

بسمه تعالی

شماره : ۵۸/۶۴۳۶۴/د

تاریخ : ۱۳۹۶/۰۸/۰۳

هیأت رئیسه محترم مجلس شورای اسلامی

با سلام

احتراماً، مستند به تبصره (۱) قانون " اقدام متناسب و متقابل دولت جمهوری اسلامی ایران در اجرای برجام " مصوب ۱۳۹۴/۷/۲۱ مجلس شورای اسلامی، به پیوست گزارش شش ماهه سوم روند اجرای برجام تقدیم می گردد.

کمال دهقانی فیروز آبادی

نائب رئیس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی

در اجرای تبصره (۱) «قانون اقدام متناسب و متقابل دولت جمهوری اسلامی ایران در اجرای برجام» مصوب ۱۳۹۴/۷/۲۱ مجلس شورای اسلامی، گزارش شش ماهه سوم اجرای برجام به شرح زیر تقدیم نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی و محضر مردم شریف ایران اسلامی می‌گردد.

پیش از بیان متن گزارش، ذکر نکاتی چند ضروری می‌باشد:

(۱) بعضی از موارد ذکر شده در این گزارش در دو گزارش ۶ ماهه پیشین بیان گردیده است که به دلیل اهمیت یا عدم تغییر و رفع، در این گزارش نیز تکرار شده است.

(۲) برخی از موارد که در این گزارش آمده است، مانند مواضع ضد برجامی ترامپ در رد پابندی جمهوری اسلامی ایران به برجام و یا تهدیدهای جدید در محدوده زمانی گزارش ۶ ماهه چهارم است، که در این گزارش مورد اشاره قرار گرفته است لیکن در گزارش بعد بصورت جامع و تفصیلی به آن پرداخته خواهد شد.

(۳) به استناد تبصره (۱) ماده ۴۹ آئین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی که مشعر است بر:

کمیسیون‌ها رأساً یا با تقاضای حداقل ده نفر از نمایندگان می‌توانند در موارد مهم و حساس و در مواجهه با تخلفات یا سوءمدیریت، با دعوت از مسئولان ذی‌ربط موضوع را بررسی نموده و گزارش آن را به هیئت‌رئیس ارائه نمایند. در صورتی که درخواست بررسی از سوی نمایندگان باشد حداکثر پنج نفر از آنها می‌توانند در تهیه گزارش با کمیسیون مشارکت نمایند. هیئت‌رئیس می‌تواند گزارش مذکور را در دستور کار مجلس قرار دهد. در این صورت سخنگوی کمیسیون و نماینده دولت هر کدام به میزان پانزده دقیقه و شش نفر از نمایندگان به قید قرعه از بین متقاضیان هر کدام به میزان پنج دقیقه، نظرات خود را بیان می‌نمایند.

از هیئت‌رئیس محترم مجلس شورای اسلامی درخواست می‌گردد ترتیبی اتخاذ نمایند که نماینده دولت، سخنگوی کمیسیون و شش نماینده به مدت تعیین شده در آیین‌نامه نظرات خود را پیرامون گزارش، در جلسه علنی اظهار نمایند.

مقدمه:

در تیرماه سال یک‌هزار و سیصد و نود و چهار «برنامه جامع اقدام مشترک» موسوم به «برجام»، توسط جمهوری اسلامی ایران و پنج عضو دائمی شورای امنیت سازمان ملل متحد به اضافه آلمان، که از آنها به عنوان ۱+۵ یاد می‌شود، مورد توافق قرار گرفت. با توجه به آثار و پیامدهای برجام بر ابعاد مختلف نظام اقتصادی، سیاسی، نظامی و امنیتی کشور از یک سو، و آرای موافقان و منتقدان از سوی دیگر، مراحل بررسی این موضوع در مجلس شورای اسلامی و نیز

شورای عالی امنیت ملی طی، و پس از تأیید مشروط مقام معظم رهبری حضرت امام خامنه‌ای مدظله العالی، در نهایت در تاریخ بیست و ششم دی ماه یک هزار و سیصد و نود و چهار، اجرایی گردید.

گزارش حاضر در هفت بخش به شرح زیر تهیه شده است:

الف) مبانی و منابع گزارش؛

ب) اجرای تعهدات جمهوری اسلامی ایران؛

ج) فعالیت‌های هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران؛

د) تحولات انجام شده در حوزه تحریم‌ها؛

ه) موارد نقض عهد و پیمان‌شکنی آمریکا؛

و) اقدامات متناسب و متقابل دولت جمهوری اسلامی ایران؛

ز) جمع‌بندی و پیشنهاد.

الف) مبانی و منابع گزارش

گزارش حاضر بر اساس مبانی و منابع زیر تهیه شده است:

۱. شروط نه‌گانه ابلاغی رهبر معظم انقلاب اسلامی مدظله العالی، که پیش از اجرای برجام در تاریخ ۱۳۹۴/۷/۲۹

به رئیس‌جمهور محترم ابلاغ شده است (پیوست شماره ۱)؛

۲. «قانون اقدام متناسب و متقابل دولت جمهوری اسلامی ایران در اجرای برجام»، ماده واحده مصوب تاریخ

۱۳۹۴/۷/۲۱ مشتمل بر ۹ بند و دو تبصره (پیوست شماره ۲)؛

۳. متن برنامه جامع اقدام مشترک «برجام» که در تیرماه سال یک هزار و سیصد و نود و چهار بین جمهوری

اسلامی ایران و اعضای دائمی شورای امنیت سازمان ملل متحد به اضافه کشور آلمان، موسوم به ۵+۱ مورد

توافق قرار گرفت و در تاریخ ۲۶ دی ماه یک هزار و سیصد و نود و چهار رسماً به اجرا در آمد (پیوست

شماره ۳)؛

۴. هفت فقره گزارش‌های رسمی سه‌ماهه وزیر امور خارجه که بر مبنای «قانون اقدام متناسب و متقابل دولت

جمهوری اسلامی ایران در اجرای برجام» مصوب ۱۳۹۴/۷/۲۱ که اعلام می‌دارد «وزیر امور خارجه موظف

است روند اجرای توافق‌نامه را هر سه‌ماه یک بار به کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی گزارش دهد» تهیه

و در اختیار کمیسیون قرار گرفته است (پیوست‌های ۴ و ۵)؛

۵. گزارش‌های مکتوب و مذاکرات انجام شده با سایر وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های ذیربط؛

۶. بازدیدهای میدانی از مراکز هسته‌ای و مربوطه؛

۷. مواضع رسمی اعلامی گروه ۵+۱.

ب) اجرای تعهدات جمهوری اسلامی ایران

جمهوری اسلامی ایران بنا به گواهی و تأیید مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به تمامی تعهدات هسته‌ای خود وفق برجام عمل نموده است که به اهم موارد این تعهدات که قبل از اجرای برجام و برای زمینه‌سازی راستی‌آزمایی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و به منظور فراهم نمودن امکان اجرای برجام و نیز بعد از اجرای برجام، انجام شده است، به اختصار اشاره می‌گردد:

۱. اقدامات شفاف‌ساز که در گزارش شش‌ماهه اول به تفصیل بیان گردید.
۲. خارج ساختن مخزن (Calandria) راکتور چهل مگاواتی آب سنگین اراک و مسدود کردن حفره‌های مخزن با بتون، به گونه‌ای که امکان مورد استفاده قرار گرفتن مجدد آن وجود نداشته باشد.
۳. کاهش ماشین‌های غنی‌سازی موسوم به سانتریفیوژ در سایت نظنز از حدود ۱۹ هزار دستگاه (۹ هزار فعال و ۱۰ هزار غیرفعال) به ۵۰۱۰ دستگاه در قالب ۳۰ آبشار، هر یک به ظرفیت ۱۶۸ سانتریفیوژ و جمع‌آوری و انبار کردن سایر دستگاه‌ها.
۴. پذیرش و اجرای تعهد و شرط جایگزینی مورد به مورد ماشین‌های غنی‌سازی IR1 با همان نوع در صورت استهلاک یا خرابی ماشین‌های فعال.
۵. توقف کامل غنی‌سازی اورانیوم بالاتر از ۳/۶۷ درصد (قبل از مذاکرات منتهی به برجام تا سطح ۲۰ درصد غنی‌سازی انجام می‌گرفت).
۶. کاهش ۲۷۰۰ ماشین غنی‌سازی سایت فردو به تعداد ۱۰۴۴ دستگاه در قالب ۶ آبشار در یک بال و جمع‌آوری و انبار کردن مابقی ماشین‌های غنی‌سازی.
۷. قطع تزریق گاز هگزا فلوراید اورانیوم (U.F.6) به کلیه ماشین‌های غنی‌سازی باقی مانده در فردو و صرفاً چرخش دو زنجیره بدون تزریق گاز.
۸. تغییر کاربری سایت غنی‌سازی فردو و تبدیل آن به مرکز فعالیت تحقیقات هسته‌ای به منظور جداسازی ایزوتوپ‌های پایدار با همکاری روسیه.
۹. تحویل و مبادله ذخایر اورانیوم غنی‌سازی شده با کیک زرد.
۱۰. اجرای داوطلبانه پروتکل الحاقی.
۱۱. پذیرش سطوح مختلف محدودیت‌های تعیین شده در برجام برای برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای کشور، برای مدت ۸ تا ۱۵ سال، و برخی نظارت‌ها تا ۲۵ سال، برای عادی‌سازی پرونده هسته‌ای.

ج) ادامه فعالیت‌های هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران

کشور ایران قبل از پیروزی انقلاب اسلامی عضویت معاهده «ان.پی.تی» را پذیرفته است، و بدین لحاظ می‌تواند بر اساس آن از کلیه حقوق، امتیازات، فناوری‌ها و فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای بهره‌مند شود، لکن قدرت‌های استکباری و نظام سلطه برای جلوگیری از این حقوق مشروع ایران، تحریم‌های متنوع و گسترده‌ای را علیه ملت شریف ایران وضع و به اجراء گذاشتند. با پذیرش و اجراء برجام توسط جمهوری اسلامی ایران، زمینه‌هایی برای انجام برخی از فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای فراهم گردید که به بخشی از آن فعالیت‌ها اشاره می‌شود:

۱. تداوم برنامه صلح‌آمیز کشورمان در ابعادی بالحاظ بعضی محدودیت‌ها و نظارت‌های ویژه؛
۲. ادامه تلاش بازطراحی و بهینه‌سازی راکتور ۴۰ مگاواتی آب سنگین اراک و تبدیل آن به راکتور مدرن با ماهیت آب سنگین. طبق اعلام سازمان انرژی اتمی ایران، مراحل بازطراحی مفهومی راکتور توسط متخصصین کشورمان به پایان رسیده و قرارداد مشاوره بازطراحی با چین در اردیبهشت ۱۳۹۶ با ملحوظ شدن کلیه ملاحظات سازمان انرژی اتمی ایران امضا شده است.
۳. حفظ و فعال نگه داشتن کارخانه تولید آب سنگین اراک با ظرفیت ۲۰ تن در سال و امکان فروش آب سنگین تولیدی مازاد بر سقف مجاز ۱۳۰ تن (در دوره زمانی اجرای محدودیت‌های پذیرفته شده وفق برجام) در بازارهای جهانی.
۴. ادامه غنی‌سازی ۳/۶۷ درصدی اورانیوم تا سقف مجاز ۳۰۰ کیلوگرم (در دوره زمانی اجرای محدودیت‌های پذیرفته شده وفق برجام)؛
۵. حفظ برنامه تحقیق و توسعه که از دستاوردهای آن آغاز پروژه گازدهی به سانتریفیوژ راهبردی IR-8 در بهمن ماه ۱۳۹۵ بود. گازدهی به این ماشین پیشرفته و قدرتمند با توانی حداقل بیست برابر سانتریفیوژهای موجود IR-1، نقطه عطفی در تحقیق و توسعه غنی‌سازی در ایران به شمار می‌رود.
۶. خرید ۱۳۷ تن اورانیوم طبیعی از روسیه‌ای که با احتساب اورانیوم طبیعی قبلی که در قبال تحویل ذخائر کیک زرد کشورمان، دریافت گردیده بود، اکنون به ۳۶۰ تن بالغ گردیده است.
۷. امکان فعالیت در زمینه جداسازی ایزوتوپ‌های پایدار با همکاری روسیه در فوردو؛
۸. قرارداد با روسیه، کلنگ‌زنی و شروع به ساخت احداث دو نیروگاه هسته‌ای در مجتمع هسته‌ای بوشهر، به ظرفیت بیش از دو هزار مگاوات؛
۹. فراهم شدن زمینه و مقدمات همکاری و احتمال مشارکت ایران در پروژه بین‌المللی و هسته‌ای «ایتر».
۱۰. آغاز و گسترش همکاری‌های بین‌المللی در حوزه هسته‌ای با بسیاری از کشورها مانند روسیه، سوئیس، مجارستان، فرانسه، جمهوری چک، لهستان و اتحادیه اروپا، به ویژه در زمینه ایمنی هسته‌ای، مدیریت پسماندهای سوخت و مواجهه با موارد اضطراری؛ از جمله اختصاص مبلغی در حدود پنج میلیون یورو از جانب اتحادیه اروپا به امر تقویت ایمنی هسته‌ای در کشورمان.
۱۱. آغاز به ساخت مرکز ملی یون درمانی سرطان در مرکز کشاورزی و سلامت البرز

د) تحولات انجام شده در حوزه تحریم ها

۱) تحریم‌های رفع شده

با اجرای برجام، برخی از موانع و تحریم‌های هسته‌ای وفق برجام رفع شده است که عبارتند از:

- رفع تحریم‌ها در حوزه نفت، گاز و پتروشیمی به شکلی که میانگین صادرات روزانه نفت خام و میعانات گازی کشور به بیش از دو برابر نسبت به زمان قبل از برجام افزایش داشته است.
- با انعقاد تفاهم‌نامه‌های متعدد در حوزه توسعه زیرساخت‌های نفت و گاز، زمینه برای عقد قراردادهای بین‌المللی فراهم و برخی از آنها عملیاتی و اجرایی گردیده است مانند امضاء قرارداد توسعه بخش فراساحل فاز ۱۱ پارس جنوبی، که قدم مناسبی در جهت جذب شرکت‌های بین‌المللی و سرمایه‌گذاری خارجی می‌باشد.
- در حوزه حمل و نقل، پس از برجام زمینه خرید هواپیماهای مسافربری نو از شرکت‌های سازنده فراهم گردید که از جمله می‌توان به انعقاد قرارداد خرید ۱۰۰ فروند ایرباس، ۸۰ فروند بوئینگ، و ۲۰ فروند هواپیمای ATR توسط هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران «هما» و امضای قرارداد خرید ۳۰ فروند هواپیمای بوئینگ (قابل افزایش تا ۶۰ فروند) توسط شرکت هواپیمایی آسمان اشاره نمود. علاوه بر آن، بر اساس برجام تحریم ۷۰ فروند از هواپیماهای خط هوایی جمهوری اسلامی ایران لغو و زمینه خرید قطعات هواپیما به قیمت رسمی کشورهای سازنده و نیز تعمیر هواپیما با مشارکت کشورهای دیگر و تامین سوخت هواپیما فراهم شده است. شایان ذکر است تاکنون سه فروند هواپیمای ایرباس و ۴ فروند هواپیمای ATR تحویل هواپیمایی هما شده است.
- در حوزه کشتیرانی و نفتکش، تحریم‌های شرکت کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران و شرکت ملی نفتکش، اعم از تامین سوخت، دسترسی به بنادر، بیمه و بیمه اتکایی، رفع گردیده و ۱۴۳ فروند از کشتی‌های شرکت کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران و ۷۴ فروند از نفتکش‌های شرکت ملی نفتکش از فهرست تحریم‌ها خارج شده است و شرایط لازم برای خرید، ساخت، تعمیرات و سایر خدمات جانبی در زمینه کشتیرانی و نفتکش، فراهم گردیده است.
- با برجام زمینه انعقاد تفاهم‌نامه و انعقاد قرارداد به منظور گسترش و بهینه‌سازی حمل‌ونقل ریلی فراهم و مشکلات تحریمی گذشته مرتفع شده است.
- در حوزه بانکی و مالی، تحولاتی ناشی از برجام به شرح زیر رخ داده است:
 - آزادسازی بخش قابل توجهی از جوه مسدود شده قبل از برجام و دسترسی بانک مرکزی به آن؛
 - فراهم شدن امکان دریافت وجوه حاصل از فروش نفت (در حوزه ارزهایی غیر از دلار)؛
 - برقراری ارتباط با بانک‌های کوچک دنیا از طریق شبکه بانکی کشور؛
 - گشایش اعتبارات اسنادی، ارائه خدمات تجاری، گشایش خطوط اعتباری و تأمین بیمه‌های صادراتی؛
 - برقراری مجدد سیستم پیام‌رسانی مالی موسوم به سوئیفت؛

- خروج موقت از فهرست سیاه گروه ویژه اقدام مالی FATF؛
- بهبود جایگاه ریسک تعامل مالی با ایران از ۷ (بالاترین ریسک) به ۶ از سوی سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD).

- در سایر حوزه‌ها از جمله آب، برق، کشاورزی، دامداری، شیلات، دام و طیور، صنعت و تجارت، ارتباطات و فناوری، محیط زیست، بهداشت و درمان، گشایش‌های خوبی صورت گرفته و زمینه‌های قابل توجهی برای همکاری‌های بین‌المللی فراهم شده است که از جمله می‌توان به انعقاد تفاهم‌نامه‌ها و قراردادهای اجرایی و عملیاتی متعدد، تسهیل صادرات و واردات، افزایش قابل ملاحظه تعاملات و مراودات علمی، فنی و تخصصی، صدور ضمانت‌های صادراتی، کاهش هزینه‌های تجاری، تسهیل در مبادلات، دسترسی به اطلاعات و فناوری‌های جدید، و جذب سرمایه‌های خارجی اشاره نمود.
- شکل‌گیری و فعالیت مستمر کانال خرید برجام به منظور کسب مجوز برای فروش و صدور اقلام خاص مورد نیاز صنایع کشور به ایران. (اگرچه در مواردی مانند مجوز خرید کیک زرد بعضی از اعضاء مانند انگلیس با مخالفت بی جا و غیرقانونی روند کار با اختلالاتی روبرو می‌گردد).
- اصلاح و تسهیل در ضوابط اتحادیه اروپا برای واردات علوم هسته‌ای از ایران
- در چارچوب لغو تحریم‌های مرتبط هسته‌ای وفق برجام، مجموعاً تعداد ۶۱۱ شخص و نهاد ایرانی، به همراه ۳۰۳ فروند هواپیما، نفتکش و کشتی (مجموعاً ۹۱۴ مورد) همزمان با اجرایی شدن برجام و طی یک سال اخیر، از فهرست سه‌گانه‌ی تحریم‌های هسته‌ای شورای امنیت، آمریکا و اتحادیه اروپا خارج شده‌اند.

۲) تحریم‌های باقی مانده

۱) بر اساس برجام، تعداد ۲۳۸ شخص و نهاد ایرانی در فهرست تحریم‌های سه‌گانه شورای امنیت سازمان ملل متحد باقی مانده‌اند که تا نزدیک به ۷ سال دیگر (۸ سال پس از تاریخ پذیرش برجام) در فهرست تحریم‌ها باقی خواهند ماند.

۲) تحریم‌های مالی و بانکی

در متن برجام به صراحت بیان شده است که از روز اجراء «نقل و انتقال منابع مالی بین اشخاص حقیقی، حقوقی یا نهادهای اروپایی از جمله مؤسسات مالی و اعتباری اتحادیه اروپایی و اشخاص حقیقی، حقوقی و یا نهادهای ایرانی از جمله مؤسسات مالی و اعتباری ایرانی، بدون الزام به اخذ مجوز یا اعلام» مجاز خواهد بود. لکن متأسفانه علی‌رغم گذشت بیش از یک سال از اجراء برجام، با تداوم مشکلات بانکی و مالی هزینه‌ها و خسارت‌های هنگفتی به اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی در داخل و خارج از کشور و شریک‌های تجاری و متعامل با ایران، تحمیل و وارد می‌گردد. بر خلاف متن صریح برجام که فعالیت‌های مرتبط با رفع تحریم‌ها که منجر به تحقق آثار اقتصادی و مالی می‌شود را مجاز و لازم الاجراء می‌داند. متأسفانه ۱+۵ انگیزه جدی برای تحقق این بند از برجام نشان نداده‌اند و بهانه آنرا عللی مانند مقررات مربوط به پولشویی یا FATF و یا مشکلات نرم‌افزاری اعلام می‌نمایند و حال آنکه تردیدی در نادرستی و واهی بودن این بهانه وجود ندارد. برای اثبات نادرستی و قائلین به علل و عوامل باید گفت: آیا بانک‌های کوچک اروپایی یا سایر کشورها در شبکه بانکی جهانی تابع یک نرم‌افزار و قواعد مشترک نیستند؟ پس چرا سیستم مالی و بانکی جمهوری اسلامی می‌تواند با بانک‌های کوچک و درجه چندم که با سیستم یکپارچه حاکم بر بانک‌های کوچک و بزرگ اروپایی و جهانی منطبق و هماهنگ هستند، در تعامل باشد و مشکلی در این زمینه ندارد؟ ولی بانک‌های بزرگ از ارتباط با سیستم بانکی ایران استنکاف دارند؟ به نظر می‌رسد علت اصلی این است که تحریم بانکی ایران در محدوده بانک‌های کوچک برداشته شده ولی بانک‌های بزرگ همچنان با فشارهای آمریکا همکاری نمی‌کنند و ایجاد تردیدها و تهدیدهای مکرر آمریکا از یک‌سو و عدم انگیزه، اراده و جدیت هم‌پیمانان آمریکا در نظام سلطه و سران کشورهای غربی و منطقه‌ای از سوی دیگر نگرانی روبرو شدن با ضرر، خطر و ریسک سنگین را برای بانک‌های بزرگ، ماندگار و سنگین کرده است که حاضر به ارتباط مالی با بانک‌های ایرانی نیستند. به همین دلیل که هنوز هم انتقال یا تبدیلات ارزی با محدودیت‌هایی روبروست و علت دیگر این امر این است که: در اعلام‌هایی که از اداره کنترل دارایی‌های خارجی وزارت خزانه داری آمریکا (OFAC) در خصوص حدود و ثغور تحریم‌ها به عمل می‌آید، مقوله‌ای بنام «رعایت حریم» بسیار مهم و پررنگ نشان داده می‌شود. به موجب این امر تمام اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از بانک‌ها چنانچه بخواهند با ایران تعامل اقتصادی داشته باشند، باید اطمینان حاصل کنند که در تراکنش یا تعامل اقتصادی و مالی، هیچ یک از نهادهای تحریم شده قرار ندارند. به تبع این چالش بانک مرکزی و دیگر بانک‌های ایرانی که در بانک خارجی حساب دارند، در نقل و انتقال آزادانه وجوه خود با چالش‌هایی مواجه هستند. این موضوع بهره ایران از برجام را به شدت کاهش و

تحت تأثیر قرار داده است. بانکهای اروپایی و بعضی دیگر از کشورها به دلیل جریمه‌هایی که در گذشته به دلیل نقض تحریم‌ها متحمل شده‌اند، بابت برقراری تعاملات بانکی با جمهوری اسلامی ایران با ترس و تردیدهای جدی روبرو هستند. بسیاری از بانک‌های اروپایی در جلسه‌ای که با وزیر امور خارجه آمریکا داشتند (در دولت اوباما) تحت تأثیر مواضع وزیر خارجه آمریکا، تردید داشتند که آمریکا رویکرد محتاطانه‌ای خود را در مقابل ایران تغییر دهد. این بانک‌ها واهمه دارند که حتی اگر تضمین‌هایی از سوی خزانه داری آمریکا دریافت کنند، بازهم این احتمال وجود دارد که پیگیری‌های قانونی در آمریکا و مفسران قوانین آمریکا تفسیر متفاوت و شدیدتری را از قانون ارائه دهند، در واقع دولت‌ها، بانک‌ها و سایر شرکت‌های خارجی از خزانه داری آمریکا تأییدیه و مجوز کتبی می‌خواهند که در اصل تضمین این مطلب باشد که از سوی آمریکا تحریم یا تهدید نخواهند شد چون در غیر این صورت خسارت جرائم سنگین آمریکا بسیار سنگین‌تر از میزان سودی است که از تعامل مالی و بانکی با ایران نصیب آنان خواهد شد. اما واشنگتن تمایل چندانی برای صدور چنین مجوزها و تأییدیه‌هایی ندارد. از سوی دیگر OFAC که متولی اصلی ارائه مجوز است نه تنها مجوزهای جامع و کاربردی صادر نمی‌کند بلکه در مقام پاسخ‌گویی به سوال‌های مربوط به تحریم‌ها نیز مجمل‌گوئی و مبهم‌گوئی می‌کند که نه تنها تردید سوال‌کننده رفع نمی‌شود بلکه تردید، ابهام، ترس و نگرانی او بیشتر می‌شود و در نتیجه رغبتی به ارتباط با ایران از خود نشان نمی‌دهد. ممنوع بودن معامله با دلار آمریکا که منبث از تحریم‌های اولیه است مشکل را پیچیده‌تر و مضاعف‌تر کرده است.

در بیان شرایط موجود، علل و عوامل مختلفی وجود دارد که در اینجا به برخی از آنها اشاره می‌شود:

- عدم وجود اراده جدی در دولت آمریکا برای رفع تمامی موانع بانکی و بهره‌گیری از ابزارهای مختلف برای تحت فشار قرار دادن شبکه بانکی جمهوری اسلامی ایران؛
- تداوم نگرانی و تردید در بانک‌های بزرگ برای همکاری با ایران به دلیل ترس از وضع جریمه‌های سنگین از سوی آمریکا؛
- تعلل عمدی اداره کنترل دارایی‌های خارجی وزارت خزانه‌داری آمریکا (OFAC) در پاسخ به پرسش‌های بانک‌های خارجی در خصوص همکاری با ایران و تلاش جهت تداوم تردید و نگرانی در آنها؛
- تحریم‌های اولیه آمریکا همچنان پابرجاست که اگر چه موضوع ربطی به برجام ندارد، ولی به دلیل ممنوعیت استفاده از دلار در مراودات مالی و بانکی با ایران، اثرات زیادی در جلوگیری از عادی شدن وضعیت بانکی کشور داشته است؛

(۳) برخی تحریم‌ها به بهانه مسائل حقوق بشری و موشکی همچنان پابرجاست.

ه) موارد نقض عهد و پیمان شکنی آمریکا

در روند مذاکرات برجام و در طول یک سال و نه ماه که از اجراء برجام گذشته است، نظام استکباری آمریکا به تناسب طبیعت خصمانه خود، جهت ضربه زدن و ممانعت از بهره مندی ایران از امتیازات برجام، اقدامات کارشکنانه، شرارت آمیز و پیمان شکنانه‌ای داشته است که در گزارش شش ماهه اول و دوم از روند اجرای برجام به بعضی از آنها اشاره رفت.

با توجه به اینکه خروج رسمی از برجام برای آمریکا هزینه‌هایی دارد، دولت استکباری آن کشور سعی می‌کند با اعمال فشار، وضع تحریم‌های غیر هسته‌ای به بهانه‌های واهی، عدم تأیید پابندی ایران به برجام علیرغم ۸ گزارش صریح مدیرکل آژانس بین‌المللی هسته‌ای مبنی بر اجرای تعهدات و پابندی ایران به برجام، ایجاد جو روانی و ارباب در جلوگیری از برقراری و تحکیم روابط اقتصادی و تجاری کشورهای دیگر با ایران، عملاً مانع استفاده واقعی و درست‌تر ایران از برجام گردد.

ذیلاً به بعضی از این اقدامات خصمانه و عهدشکنانه اشاره می‌گردد:

- تحریم یازده شخصیت حقیقی و حقوقی ایرانی در تاریخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۷ یعنی روز دوم اجرایی شدن برجام.
- تصویب و اجرای قانون موسوم به «ویزا» علیه ۴ کشور خاورمیانه (از جمله ایران) که بر اساس این طرح شهروندان ۳۸ کشوری که برای ورود به آمریکا از معافیت ویزا برخوردارند، چنانچه به ایران، عراق، سوریه و سودان سفر کنند، ملزم به دریافت روادید برای ورود به آمریکا هستند. هدف از این قانون ایران هراسی و جلوگیری از تعامل سیاسی، اقتصادی و تجاری اتباع سایر کشورها با ایران بود تا تحریم‌ها به شکل جدید دیگری علیه ایران استمرار یابد.
- توقیف یا به عبارتی دزدی ۲ میلیارد دلاری از اموال ایران
- امضاء وضعیت اضطراری علیه ایران توسط اواما
- مصادره ۲/۸ میلیارد دلاری از دارایی‌های ایران در فوریه ۲۰۱۶ توسط دادگاه تجدید نظر فدرال آمریکا به بهانه پرداخت خسارت به قربانیان تروریسم
- حفظ قانون محرومیت ایران از معامله با دلار آمریکا بر اساس تحریم‌های اولیه آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران
- بهانه‌گیری در مورد فعالیت‌های موشکی ایران برای ساماندهی محکومیت‌های بین‌المللی و استفاده از ابزار شورای امنیت سازمان ملل متحد
- تلاش برای وضع تحریم‌های جدید علیه ایران با استفاده از ابزار گزارش‌های حقوق بشری ضد ایران
- تلاش آمریکا برای ایجاد فضایی منفی علیه جمهوری اسلامی ایران در شورای امنیت سازمان ملل متحد، بر خلاف تعهد جمعی کشورهای ۵+۱ برای تحقق «تغییر بنیادین» در رویکرد و تعامل شورا با جمهوری اسلامی ایران؛

- تعلل عمدی دولت آمریکا در رفع مؤثر تحریم‌های هسته‌ای، به نحوی که در موارد متعددی این تعهد صریح آمریکا به صورت مقطعی، کند و در برخی مواقع به نحو بازدارنده‌ای پیچیده بوده است؛
- تلاش برای جلوگیری از عادی‌سازی تجارت سایر کشورها با ایران و ممانعت از بهره‌مند شدن جمهوری اسلامی ایران از منافع اقتصادی برجام، از طریق دامن زدن و گسترش شک و تردید نسبت به آینده روابط اقتصادی و همکاری با ایران؛
- تأخیر غیر موجه از سوی وزارت خزانه‌داری آمریکا در صدور مجوزهای لازم برای فروش یا اجاره هواپیمای مسافربری به ایران؛
- ایجاد مقررات دست و پا گیر و موانع روانی در مسیر دسترسی آسان بانک مرکزی ایران به منابع مالی خود در خارج از کشور؛
- پیچیده نمودن و مشروط ساختن مقررات رفع تحریم‌ها از سوی وزارت خزانه‌داری آمریکا به منظور ایجاد تردید در بانک‌های غیر آمریکایی و ترساندن آنها از همکاری با ایران؛
- طرح مکرر قوانین مختلف تحریمی علیه جمهوری اسلامی ایران در کنگره آمریکا با هدف تخریب فضا و جلوگیری از عادی‌سازی روابط تجاری سایر کشورها با ایران؛
- طراحی و تبلیغ گسترده در مورد سیاست غیر قانونی «بازنگری برجام» از سوی دولت جدید آمریکا و اشارات مکرر (مستقیم و غیر مستقیم) به امکان عدم تمدید اسقاط قوانین تحریمی آمریکا علیه ایران با هدف ایجاد تردید و نگرانی نامحدود در جامعه اقتصادی جهانی نسبت به آینده روابط اقتصادی با ایران؛
- تشدید و افزایش مقررات دست و پاگیر وزارت خزانه‌داری آمریکا جهت شرکت‌های غیر آمریکایی برای همکاری با ایران در تعارض با بند ۲۹ برجام مبنی بر تعهد این کشور بر عدم تضعیف اجرای موفقیت‌آمیز برجام و خودداری از هر سیاستی که تأثیر مستقیم و نامطلوب بر عادی‌سازی روابط تجاری و اقتصادی با ایران بگذارد؛
- افزایش چشمگیر اظهارات تحریک‌آمیز و خصمانه مقامات ارشد آمریکا علیه برجام، که علاوه بر بی‌اعتنایی به اصول حقوق بین‌الملل، نقض مشروط مندرج در برجام - خصوصاً بند ۲۸ - محسوب می‌شود که صراحتاً اشعار می‌دارد مقامات ارشد کشورهای طرف برجام همه‌ی تلاش خود را، از جمله در اظهارات عمومی خود، برای اجرای موفقیت‌آمیز برجام به کار خواهند بست؛
- اتخاذ مکرر مواضع منفی مقامات عالی‌رتبه آمریکا علیه برجام؛ از جمله سخنرانی رئیس‌جمهور این کشور در مجمع عمومی سازمان ملل متحد (۲۸ شهریور ۱۳۹۶) و نیز سخنرانی مورخ ۲۱ مهر ۱۳۹۶ ایشان در کاخ سفید پیرامون تبیین راهبرد جدید دولت آمریکا در قبال ایران که با «حسن نیت تعهدات» در برجام منافات دارد.
- تمدید اسقاطیه‌های تحریم‌های ایران توسط دولت جدید آمریکا به شکلی که عامدانه و از حیث شکل، مفاد، زبان و اقدامات هم‌زمان (از جمله افزودن همزمان شماری از اشخاص و نهادهای ایران به فهرست

تحریمی) کمترین فضای مساعد را برای بهره‌مندی کامل ایران از لغو تحریم‌های مشخص شده در پیوست شماره ۲ برجام فراهم سازد؛

- اعلام عمومی اجرای تعهدات برجامی با منفی‌ترین تعابیر و با هدف کاهش یا عدم بهره‌مندی ایران از اثرات مثبت تداوم برجام؛

- اقدام غیرمعارف و تبلیغاتی نماینده آمریکا نزد سازمان ملل متحد در سفر به وین به منظور اعمال نفوذ بر فعالیت حرفه‌ای آژانس؛

- طرح اتهامات واهی و تبلیغات گسترده علیه ایران با هدف مقدمه چینی برای اعلام عدم پابندی جمهوری اسلامی ایران به برجام، که در تعارض کامل با هشت گزارش رسمی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی است و می‌تواند علاوه بر تأثیرات مخرب بر اعتبار کلی آژانس به عنوان نهاد صالح برای راستی‌آزمایی پابندی ایران به برجام، اثرات غیرقابل پیش‌بینی بر حوزه عدم اشاعه داشته باشد؛

- مقدمه‌چینی برای شانه خالی کردن از مسئولیت و تعهدات برجامی دولت آمریکا با طرح مکرر اتهام عدم پابندی ایران، ارجاع موضوع تصمیم‌گیری در مورد تمدید و تداوم اسقاطیه‌های تحریم‌های هسته‌ای به کنگره آمریکا، و ایجاد فضای ابهام در مورد برجام از طریق تحمیل احتمالی و مجدد تحریم‌ها از سوی کنگره.

- مصوبه کنگره آمریکا در مورد تحریم علیه روسیه، ایران و کره شمالی: در تاریخ ۳ مرداد ۱۳۹۶، مجلس نمایندگان آمریکا لایحه تحریم روسیه، ایران و کره شمالی را به تصویب رساند. این طرح در ۸ تیر ۱۳۹۶ با برخی تفاوت‌ها در مجلس سنای آمریکا به تصویب رسیده بود. قوانین تحریمی پیشین و دستورات اجرایی صادره توسط رؤسای جمهور قبلی آمریکا، همچنین نظام تحریم افراد در تحریم‌های غیرهسته‌ای موجود علیه ایران (موشکی، تسلیحاتی، حقوق بشر، تروریسم) تجمیع و دامنه شمول آنها به مصداق‌های جدید تسری یافته است. معیارها و آستانه شمول این تحریم‌ها بر اشخاص (حقیقی و حقوقی) به نحوی طراحی شده است که اشخاص بیشتری در معرض ورود به فهرست‌های تحریمی آمریکا با آثار فرامرزی، قرار خواهند گرفت. یکی از بخش‌های مهم قانون جدید تحریمی کنگره آمریکا، تحریم سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به بهانه و اتهام واهی حمایت از تروریسم می‌باشد. البته سپاه پاسداران بیش از این به بهانه‌های مختلف و بر اساس فرمان‌های اجرایی ۱۳۳۸۲، ۱۳۵۵۳ و ۱۳۶۰۶ رئیس‌جمهور آمریکا، همچنین بر اساس قوانین CISADA و TRA و نیز مقررات فدرال 31CFR561 و 31CFR544 تحت تحریم‌های غیر قانونی آمریکا قرار گرفته بود و لیکن بر اساس قانون جدید «کلیت» این نهاد مورد تحریم واقع شده و دامنه تحریم‌های آن نیز به نحوی گسترده‌تر شده است. قرار گرفتن نام سپاه پاسداران در فهرست تحریم‌های مرتبط با تروریسم وزارت خزانه داری آمریکا بلافاصله پس از سخنرانی مورخ ۲۱ مهر ۱۳۹۶ رئیس‌جمهور آمریکا، در راستای اجرای این بخش از قانون اخیر کنگره آمریکا بود که کاملاً ناقض روح و هدف برجام است.

- بازنگری سیاست دولت جدید آمریکا در قبال ایران و برجام: از ابتدای ریاست جمهوری آقای ترامپ، اعلام شده بود که دولت جدید آمریکا در حال بازنگری سیاست آن کشور در قبال جمهوری اسلامی ایران است. این موضع عمدتاً در ادامه تلاش‌های آمریکا برای کاهش بهره‌مندی ایران از ثمرات برجام و زمینه‌سازی برای اقدامات یک جانبه این کشور علیه جمهوری اسلامی ایران بوده است. در تاریخ ۲۱ مهر ۱۳۹۶ رئیس جمهور آمریکا، پس از ایراد اتهامات بی پایه و اساس و در سخنانی کاملاً سخیف و بی ادبانه، راهبرد جدید آمریکا در خصوص جمهوری اسلامی ایران را اعلام نمود که این راهبرد دشمنی آمریکا علیه ملت شریف ایران را تشدید می‌نماید.
- تلاش آمریکا برای اعمال فشار به مدیر کل آژانس بین المللی انرژی اتمی: در تلاش برای اعمال فشار بر آژانس بین المللی انرژی اتمی و تحت تأثیر قرار دادن گزارش‌ها و فعالیت‌های این آژانس در حوزه راستی آزمایی اجرای تعهدات هسته ای جمهوری اسلامی ایران وفق برجام، خانم نیکی هیلی نماینده آمریکا در سازمان ملل متحد با انجام سفری رسمی و پرحاشیه، تلاش نمود تا مقدمات مورد نیاز دولت آمریکا برای زیر سؤال بردن پابندی جمهوری اسلامی ایران به تعهدات برجامی خود را فراهم نماید.

(و) اقدامات متناسب و متقابل دولت جمهوری اسلامی ایران در اجرای برجام

با توجه به عناد و خصومت عمیق و دیرینه آمریکا و هم‌پیمانانش نسبت به جمهوری اسلامی و ملت شریف و انقلابی ایران و پیش‌بینی نقض عهد و پیمان شکنی آنان، مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۹۴/۷/۲۱ قانون تحت عنوان «قانون اقدام متناسب و متقابل دولت جمهوری اسلامی ایران در اجرای برجام» شامل یک ماده واحده و دو تبصره وضع و مصوب و ابلاغ نمود. دولت جمهوری اسلامی ایران و مجلس شورای اسلامی در اجرای قانون مذکور در تقابل با اقدامات خلاف برجام اقدامات گسترده ای داشته‌اند که مواردی از آن ذکر می‌گردد:

- ۱- اقدامات دیپلماتیک مانند، اعتراضات، شکایات، موضع‌گیری‌ها و پیگیری‌های کتبی و شفاهی دستگاه دیپلماسی ایران و نهایتاً اقدام از طریق کمیته مشترک.
- ۲- دستور رئیس جمهور محترم مبنی بر ساخت شناورهای با پیشران هسته‌ای در تبین و تحلیل این اقدامات باید گفت که هیچکدام از این اقدامات از جنس و روح اقدام متناسب و متقابل با نقض عهد و پیمان شکنی شیطان بزرگ نبوده است.
- ۳- تصویب طرح: مقابله با اقدامات ماجراجویانه و ترویستی آمریکا در منطقه به اتفاق آراء نمایندگان مجلس شورای اسلامی، که بر اساس آن می‌توان گفت مصادیق اقدامات متناسب و متقابل و متناسب بر شماری شده است و دولت جمهوری اسلامی، نیروهای مسلح و قوه قضائیه موظف به اجرای آن گردیده‌اند.

ز) جمع‌بندی و پیشنهاد

انجام تعهدات جمهوری اسلامی ایران در برجام نشان‌دهنده اصول اسلامی حاکم بر رفتار نظام جمهوری اسلامی ایران در عرصه جهانی است و بر اساس همین اصل، تمام تعهدات خود را در اجرای برجام به طور کامل عملی ساخته است.

از طرف دیگر، آمریکا به عنوان کشوری که در عرصه جهانی به بدعهدی، پیمان‌شکنی و پایبند نبودن به توافقات شناخته شده و مشهور است، در آزمون اجرای برجام نیز چهره‌ای بسیار بدتر از گذشته در افکار عمومی ملت ایران از خود ترسیم کرد.

جمهوری اسلامی ایران در این کارزار نفس‌گیر سیاسی موفق شد اضافه بر لغو قطعنامه‌های ظالمانه علیه منافع ملی کشورمان، نقطه پایانی بر اتهام بی‌پایه و ناروای فعالیت‌های نظامی در عرصه نظامی یعنی PMD بگذارد و عملاً فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای خود را در مسیری ادامه دهد که قدرت‌های بزرگ جهانی آن را به عنوان حق مسلم آنان بپذیرند.

لغو تدریجی بعضی از تحریم‌ها و بازگشت صادرات نفت به میزان تقریبی قبل از تحریم از نقاط برجسته دیگر اجرای برجام است.

در شرایط فعلی، چالش اصلی جمهوری اسلامی ایران با آمریکا است که با بدعهدی و پیمان‌شکنی و مانع‌تراشی‌های خصمانه از اجرای برجام جلوگیری می‌کند، لکن سرانجام ناگزیر خواهد شد که با توجه به مقاومت و پایداری مردم انقلابی ایران اسلامی به تعهدات برجامی و بین‌المللی خویش عمل کند.

رهبر معظم انقلاب اسلامی فلسفه و هدف مذاکرات و پذیرش برجام را رفع تمامی تحریم‌های ظالمانه دانسته و تحقق نیافتن آن را خسارت محض عنوان کردند. از سوی دیگر، جمهوری اسلامی ایران تمامی تعهدات تعیین شده مربوط به خود را در برجام به اقرار و اعتراف آژانس بین‌المللی انرژی اتمی اجرا کرده است، ولیکن کارشکنی‌های ظالمانه و خصمانه ایالات متحده مانع اجرای کامل برجام و رفع تمامی تحریم‌های مالی و بانکی شده است از این رو مجلس شورای اسلامی:

اولاً: دولت جمهوری اسلامی ایران را ملزم می‌کند که در اجرای قاطع بندهای نه گانه ماده واحده قانونی مصوب ۱۳۹۴/۷/۲۱ موسوم به قانون «اقدام متناسب و متقابل دولت جمهوری اسلامی در اجرای برجام» و نیز «قانون مقابله با اقدامات ماجراجویانه و تروریستی آمریکا در منطقه»، صریح، شفاف و به موقع اقدام کند و به همراه گزارش‌های مرحله‌ای ۳ ماهه روند اجرای برجام، گزارش اقدامات متناسب و متقابل را به کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.

ثانیاً: برجام قراردادی جهانی و چند جانبه است که احدی از اعضاء آن نمی تواند آن را یک جانبه نقض نماید و چنانچه مجلس سنا، کنگره و مجلس نمایندگان و یا رئیس جمهور آمریکا به ضرر منافع برجامی جمهوری اسلامی و خلاف متن و روح و اهداف برجام قانون و اقدامی را تصویب و یا اجرا نمایند.

کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی لازم است در زمینه‌های ذیل بررسی دقیقی انجام دهد و متناسب با اقدامات آمریکا، در موارد فوق نتیجه بررسی‌ها را همراه با پیشنهاد به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

۱ - تجدید نظر در همکاری با آژانس بین المللی انرژی هسته‌ای

۲ - لغو اجرای داوطلبانه پروتکل الحاقی

پیوست ها:

۱ - متن فرمان نه ماده مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

۲ - متن ماده واحده قانونی موصوف مشتمل بر ۹ بند و دو تبصره مربوطه موصوف به «قانون اقدام متقابل و متناسب جمهوری اسلامی ایران»

۳ - متن قانون «قانون مقابله با نقض حقوق بشر و اقدامات ماجراجویانه و تروریستی آمریکا در منطقه»

علاء الدین بروجردی

رئیس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی

پیوست شماره ۱ - فرمان نه ماده مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

حضرت آیت الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در نامه‌ای به آقای روحانی رئیس‌جمهور و رئیس شورای عالی امنیت ملی، با اشاره به بررسی‌های دقیق و مسئولانه برجرام در مجلس شورای اسلامی و شورای عالی امنیت ملی و عبور این موافقتنامه از مجاری قانونی، دستورات مهمی را در خصوص رعایت و حفظ منافع ملی و مصالح عالی کشور صادر و با برشمردن تأکیدات و الزامات ۹ گانه در اجرای برجرام، مصوبه جلسه ۶۳۴ مورخ ۹۴/۵/۱۹ شورای عالی امنیت ملی را با رعایت این موارد و الزامات تأیید کردند.

متن نامه رهبر معظم انقلاب اسلامی به این شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب آقای روحانی

رئیس‌جمهور اسلامی ایران و رئیس شورای عالی امنیت ملی (دامت توفیقاته)

با سلام و تحیت؛

اکنون که موافقت‌نامه‌ی موسوم به «برجام» پس از بررسی‌های دقیق و مسئولانه در مجلس شورای اسلامی، کمیسیون ویژه و دیگر کمیسیون‌ها و نیز در شورای عالی امنیت ملی، سرانجام از مجاری قانونی عبور کرده و در انتظار اعلام نظر اینجانب است، لازم میدانم نکاتی را یادآور شوم تا جنابعالی و دیگر دست‌اندرکاران مستقیم و غیرمستقیم آن، فرصت‌های کافی برای رعایت و حفظ منافع ملی و مصالح عالی‌های کشور در اختیار داشته باشید.

۱) پیش از هر چیز لازم میدانم از همه‌ی دست‌اندرکاران این فرایند پرچالش، در همه‌ی دوره‌ها از جمله هیئت مذاکره‌کننده‌ی اخیر که در توضیح نقاط مثبت و در اصل تثبیت آن نقاط همه‌ی سعی ممکن خود را به کار بردند، و نیز از منتقدانی که با ریزبینی قابل تحسین، نقاط ضعف آن را به همه‌ی ما یادآور شدند و مخصوصاً از رئیس و اعضای کمیسیون ویژه‌ی مجلس و نیز از اعضای عالی‌مقام شورای عالی امنیت ملی که با درج ملاحظات مهم خود، برخی از نقاط خلأ را پوشش دادند، و سرانجام از رئیس و نمایندگان مجلس شورای اسلامی که با تصویب طرحی محتاطانه، راه درست اجرا را به دولت ارائه کردند، و نیز از رسانه‌ی ملی و نویسندگان مطبوعات کشور که با همه‌ی اختلاف‌نظرها، در مجموع تصویر کاملی از این موافقت‌نامه در برابر افکار عمومی نهادند، قدردانی خود را اعلام دارم. این مجموعه‌ی پر حجم کار و تلاش و فکر در مسئله‌ای که گمان می‌رود از جمله‌ی مسائل به یاد ماندنی و عبرت‌آموز جمهوری اسلامی باشد، در خور تقدیر و مایه‌ی خرسندی است. به همین دلیل با اطمینان میتوان گفت که پاداش الهی برای این نقش آفرینی‌های مسئولانه، مشتمل بر نصرت و رحمت و هدایت ذات حضرت حق خواهد بود، ان‌شاءالله؛ زیرا وعده‌ی نصرت الهی در برابر نصرت دین او، تخلف‌ناپذیر است.

۲) جنابعالی با سابقه‌ی چند دهه حضور در متن مسائل جمهوری اسلامی، طبعاً دانسته‌اید که دولت ایالات آمریکا، در قضیه‌ی هسته‌ای و نه در هیچ مسئله‌ی دیگری، در برابر ایران رویکردی جز خصومت و اخلال در پیش نگرفته است و در آینده هم بعید است جز این روش عمل کند. اظهارات رئیس‌جمهور آمریکا در دو نامه به اینجانب مبنی بر اینکه قصد

براندازی جمهوری اسلامی را ندارد، خیلی زود با طرف‌داری‌اش از فتنه‌های داخلی و کمک مالی به معارضان جمهوری اسلامی، خلاف واقع از آب درآمد و تهدیدهای صریح وی به حمله‌ی نظامی و حتی هسته‌ای - که می‌تواند به کیفرخواست مبسوطی علیه وی در دادگاه‌های بین‌المللی منتهی شود - پرده از نیت واقعی سران آمریکا برداشت. صاحب‌نظران سیاسی عالم و افکار عمومی بسیاری از ملت‌ها، بوضوح تشخیص می‌دهند که عامل این خصومت تمام‌نشدنی، ماهیت و هویت جمهوری اسلامی ایران است که برخاسته از انقلاب اسلامی است. ایستادگی بر مواضع بر حق اسلامی در مخالفت با نظام سلطه و استکبار، ایستادگی در برابر زیاده‌طلبی و دست‌اندازی به ملت‌های ضعیف، افشای حمایت آمریکا از دیکتاتورهای قرون وسطائی و سرکوب ملت‌های مستقل، دفاع بی‌وقفه از ملت فلسطین و گروه‌های مقاومت میهنی، فریاد منطقی و دنیاسند بر سر رژیم غاصب صهیونیست، قلم‌های عمده‌ای را تشکیل می‌دهند که دشمنی رژیم ایالات متحده‌ی آمریکا را بر ضد جمهوری اسلامی، برای آنان اجتناب‌ناپذیر کرده است؛ و این دشمنی تا هنگامی که جمهوری اسلامی با قدرت درونی و پایدار خود، آنان را مأیوس کند ادامه خواهد داشت.

چگونگی رفتار و گفتار دولت آمریکا در مسئله‌ی هسته‌ای و مذاکرات طولانی و ملال‌آور آن، نشان داد که این نیز یکی از حلقه‌های زنجیره‌ی دشمنی عنادآمیز آنان با جمهوری اسلامی است. فریب‌کاری آنان در دوگانگی میان اظهارات اولیه‌ی آنان که با نیت قبول مذاکره‌ی مستقیم از سوی ایران انجام میشد، با نقض عهده‌های مکرر آنان در طول مذاکرات دوساله و همراهی آنان با خواسته‌های رژیم صهیونیستی و دیپلماسی زورگویانه‌ی آنان در رابطه با دولت‌ها و مؤسسات اروپایی دخیل در مذاکرات، همه نشان‌دهنده‌ی آن است که ورود فریب‌کارانه‌ی آمریکا در مذاکرات هسته‌ای، نه با نیت حل و فصل عادلانه، که با غرض پیشبرد هدف‌های خصمانه‌ی خود درباره‌ی جمهوری اسلامی صورت گرفته است.

بی‌شک حفظ هوشیاری نسبت به نیت خصمانه‌ی دولت آمریکا و ایستادگی‌هایی که بر اثر آن در طول مسیر مذاکرات از سوی مسئولان جمهوری اسلامی به کار رفت، توانست در موارد متعددی، از ورود زیان‌های سنگین جلوگیری کند. با این حال، محصول مذاکرات که در قالب برجام شکل گرفته است، دچار نقاط ابهام و ضعف‌های ساختاری و موارد متعددی است که در صورت فقدان مراقبت دقیق و لحظه‌به‌لحظه، میتواند به خسارت‌های بزرگی برای حال و آینده‌ی کشور منتهی شود.

۳) بندهای نه‌گانه‌ی قانون اخیر مجلس و ملاحظات ده‌گانه‌ی ذیل مصوبه‌ی شورای عالی امنیت ملی، حاوی نکات مفید و مؤثر است که باید رعایت شود، با این حال برخی نکات لازم دیگر نیز هست که همراه با تأکید بر تعدادی از آنچه در آن دو سند آمده است، اعلام می‌گردد.

اولاً: از آنجا که پذیرش مذاکرات از سوی ایران اساساً با هدف لغو تحریم‌های ظالمانه‌ی اقتصادی و مالی صورت گرفته است و اجرائی شدن آن در برجام به بعد از اقدام‌های ایران موکول گردیده، لازم است تضمین‌های قوی و کافی برای جلوگیری از تخلف طرف‌های مقابل، تدارک شود، که از جمله‌ی آن اعلام کتبی رئیس‌جمهور آمریکا و اتحادیه‌ی اروپا مبنی بر لغو تحریم‌ها است. در اعلام اتحادیه‌ی اروپا و رئیس‌جمهور آمریکا، باید تصریح شود که این تحریم‌ها بکلی برداشته شده است. هرگونه اظهار مبنی بر این که ساختار تحریم‌ها باقی خواهد ماند، به منزله‌ی نقض برجام است.

ثانیاً: در سراسر دوره‌ی هشت‌ساله، وضع هرگونه تحریم در هر سطح و به هر بهانه‌ای (از جمله بهانه‌های تکراری و

خودساخته‌ی تروریسم و حقوق بشر) توسط هر یک از کشورهای طرف مذاکرات، نقض برجام محسوب خواهد شد و دولت موظف است طبق بند ۳ مصوبه‌ی مجلس، اقدامهای لازم را انجام دهد و فعالیتهای برجام را متوقف کند. ثالثاً: اقدامات مربوط به آنچه در دو بند بعدی آمده است، تنها هنگامی آغاز خواهد شد که آژانس، پایان پرونده‌ی موضوعات حال و گذشته (PMD) را اعلام نماید.

رابعاً: اقدام در مورد نوسازی کارخانه‌ی اراک با حفظ هویت سنگین آن، تنها در صورتی آغاز خواهد شد که قرارداد قطعی و مطمئن درباره‌ی طرح جایگزین و تضمین کافی برای اجرای آن منعقد شده باشد.

خامساً: معامله‌ی اورانیوم غنی‌شده‌ی موجود در برابر کیک زرد با دولت خارجی در صورتی آغاز خواهد شد که قرارداد مطمئن در این باره همراه با تضمین کافی منعقد شده باشد. معامله و تبادل مزبور، باید بتدریج و در دفعات متعدد باشد.

سادساً: مطابق مصوبه‌ی مجلس، طرح و تمهیدات لازم برای توسعه‌ی میان‌مدت صنعت انرژی اتمی که شامل روش پیشرفت در مقاطع مختلف از هم‌اکنون تا پانزده سال و منتهی به ۱۹۰ هزار سو است، تهیه و با دقت در شورای عالی

امنیت ملی بررسی شود. این طرح باید هرگونه نگرانی ناشی از برخی مطالب در ضمائیم برجام را برطرف کند. سابعاً: سازمان انرژی اتمی، تحقیق و توسعه در ابعاد مختلف را در مقام اجرا به‌گونه‌ای سامان‌دهی کند که در پایان

دوره‌ی هشت‌ساله هیچ کمبود فناوری برای ایجاد غنی‌سازی مورد قبول در برجام وجود نداشته باشد. ثامناً: توجه شود که در موارد ابهام سند برجام، تفسیر طرف مقابل مورد قبول نیست و مرجع، متن مذاکرات است.

تاسعاً: وجود پیچیدگی‌ها و ابهامها در متن برجام و نیز گمان نقض عهد و تخلفات و فریب‌کاری در طرف مقابل بویژه آمریکا، ایجاب میکند که یک هیئت قوی و آگاه و هوشمند، برای رصد پیشرفت کارها و انجام تعهدات طرف مقابل و

تحقق آنچه در بالا بدان تصریح شده است، تشکیل شود. ترکیب و وظایف این هیئت باید در شورای عالی امنیت ملی تعیین و تصویب شود.

با توجه به آنچه ذکر شد، مصوبه‌ی جلسه‌ی ۶۳۴ مورخ ۹۴/۵/۱۹ شورای عالی امنیت ملی با رعایت موارد یاد شده تأیید می‌شود.

در خاتمه همان‌طور که در جلسات متعدد به آن جناب و دیگر مسئولان دولتی یادآور شده و در جلسات عمومی به مردم عزیزمان گوشزد کرده‌ام، رفع تحریمها هر چند از باب رفع ظلم و احقاق حقوق ملت ایران کار لازمی است، لیکن

گشایش اقتصادی و بهبود معیشت و رفع معضلات کنونی جز با جدی گرفتن و پیگیری همه‌جانبه‌ی اقتصاد مقاومتی میسر نخواهد شد. امید است که مراقبت شود که این مقصود با جدیت تمام دنبال شود و بخصوص به تقویت تولید

ملی توجه ویژه صورت گیرد و نیز مراقبت فرمایید که وضعیت پس از برداشته شدن تحریمها، به واردات بی‌رویه نینجامد، و بخصوص از وارد کردن هرگونه مواد مصرفی از آمریکا جداً پرهیز شود.

توفیقات جنابعالی و دیگر دست‌اندرکاران را از خداوند متعال مسئلت می‌نمایم.

سیدعلی خامنه‌ای

۲۹ مهرماه ۹۴

پیوست شماره ۲- قانون اقدام متقابل و متناسب جمهوری اسلامی ایران

ماده واحده - دولت در چارچوب مصوبات شورای عالی امنیت ملی در صورتی می تواند به شکل داوطلبانه برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) را اجراء کند که احکام و تکالیف زیر را در فرآیند اجراء رعایت نماید:

۱ - بر اساس فتوای رهبر معظم انقلاب اسلامی هیچ دولتی در ایران حق تولید و بکارگیری سلاح هسته ای را ندارد و دولت موظف است سیاست خلع هسته ای را به طور فعال دنبال کند و در کلیه تلاش های بین المللی، حقوقی و دیپلماتیک برای نجات بشریت از خطر سلاح های هسته ای و اشاعه آنها، از جمله از طریق ایجاد مناطق عاری از سلاح های کشتار جمعی به ویژه در ایجاد ائتلاف منطقه ای خاورمیانه عاری از سلاح هسته ای به خصوص در زمینه خلع سلاح هسته ای رژیم صهیونیستی فعالانه مشارکت نماید.

۲ - پایه برنامه جامع اقدام مشترک بر همکاری و احترام متقابل قرار دارد و هر گونه اقدام مبتنی بر فشار و تهدید به هر بهانه ای به خاطر اجراء برجام و یا غیر آن با تشخیص شورای عالی امنیت ملی موجب تجدید نظر در این همکاری می شود و لازم است در آن صورت مطابق مصوبات این شورا اقدامات متقابل در نظر گرفته شود.

۳ - دولت موظف است هر گونه عدم پایبندی طرف مقابل در زمینه لغو مؤثر تحریم ها یا بازگرداندن تحریم های لغو شده و یا وضع تحریم تحت هر عنوان دیگر را به دقت رصد کند و اقدامات متقابل در جهت احقاق حق ملت ایران را انجام دهد و همکاری داوطلبانه را متوقف نماید و توسعه سریع برنامه هسته ای صلح آمیز جمهوری اسلامی ایران را سامان دهد به طوری که ظرف مدت دو سال ظرفیت غنی سازی کشور به یکصد و نود هزار سو افزایش یابد. شورای عالی امنیت ملی مرجع رسیدگی به این موضوع می باشد. دولت باید ظرف مدت چهارماه برنامه خود را برای این منظور جهت تصویب به شورای عالی امنیت ملی ارائه نماید.

۴ - دولت موظف است برنامه هسته ای جمهوری اسلامی ایران را با چشم انداز تجاری - صنعتی، از جمله در حوزه غنی سازی و تحقیق و توسعه منطبق با طرح درازمدت سازمان انرژی اتمی کشور دنبال کند. سازمان انرژی اتمی کشور باید طرح دراز مدت پانزده ساله کشور در حوزه غنی سازی و تحقیق و توسعه را حداکثر ظرف مدت دو ماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب شورای عالی امنیت ملی برساند و به آژانس بین المللی انرژی اتمی ارائه کند به نحوی که پاسخگوی نیاز کشور برای سوخت راکتورهای قدرت و تحقیقاتی باشد.

۵ - بازطراحی راکتور آب سنگین اراک و همچنین در صورت ضرورت تبادل ذخایر غنی شده، منوط به انعقاد قراردادهای قطعی و مطمئن جایگزین حصول اطمینان نسبت به اجراء آنها باشد.

۶ - نظارت های آژانس بین المللی انرژی اتمی در چارچوب مقررات بین المللی و با رعایت مصالح امنیت ملی کشور که شورای عالی امنیت ملی مشخص می کند، انجام پذیرد و دولت باید مراقبت کند که در مسیر اجراء برجام و پس از آن، حفاظت کامل از اسرار و اطلاعات طبقه بندی شده به ویژه در حوزه نظامی و امنیتی صورت گیرد. میزان همکاری با آژانس منوط به اقدامات احتیاطی لازم برای تضمین این امر، توسط آژانس است. همچنین هیچ گونه دسترسی نظارتی آژانس به مراکز نظامی و اشخاص حقیقی به بهانه برجام مجاز نمی باشد مگر آنکه موارد به صورت جداگانه و با جزئیات به تصویب شورای عالی امنیت ملی برسد.

۷ - دولت و قوای مسلح کشور موظفند به منظور حراست از امنیت و منافع ملی کشور و حمایت از متحدان در مقابله با تروریسم، تدابیر لازم را نسبت به تقویت توانمندی های دفاعی جمهوری اسلامی ایران در همه زمینه های آفندی و پدافندی از جمله هوایی، دریایی، زمینی، موشکی و ایجاد پدافند در مقابل حملات هسته ای و ساخت پیشرانها، باتری های هسته ای، تصویربرداری نوترونی و پزشکی هسته ای با قوت و جدیت برنامه ریزی و اقدام کنند.

۸ - دولت و سایر دستگاه های حاکمیتی و عمومی موظفند در چهارچوب مصوبات شورای عالی امنیت ملی تدابیر لازم را در نظر بگیرند تا در اثر اجرایی شدن برجام به هیچ وجه اجازه فرصت طلبی و سوء استفاده در داخل کشور به آمریکا یا دیگر دولت های خارجی داده نشود و فرصتی برای نفوذ یا سوء استفاده سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و امنیتی در اختیار استکبار جهانی قرار نگیرد.

۹ - دولت موظف است منابع مالی آزاد شده را در چهارچوب قوانین و در جهت تحقق اقتصاد مقاومتی و رونق تولید، سرمایه گذاری های ضروری و با اولویت نیازهای بخش خصوصی و تقویت صندوق توسعه ملی، صرف کند. تبصره ۱- وزیر امور خارجه موظف است روند اجرای توافق نامه را هر سه ماه یک بار به کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی گزارش دهد.

کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی موظف است هر شش ماه یک بار گزارش اجرای برجام را به صحن علنی مجلس شورای اسلامی ارائه کند.

تبصره ۲- با اجرای این قانون، «قانون الزام دولت به تعلیق اقدامات داوطلبانه در صورت ارجاع و یا گزارش روند هسته ای به شورای امنیت» مصوب ۱۳۸۴/۹/۱، «قانون الزام دولت به تجدید نظر در همکاری با آژانس بین المللی انرژی اتمی» مصوب ۱۳۸۵/۱۰/۶، «قانون صیانت از دستاوردهای صلح آمیز هسته ای جمهوری اسلامی ایران» مصوب ۱۳۸۹/۴/۲۹ و «قانون الزام دولت به حفظ دستاوردها و حقوق هسته ای ملت ایران» مصوب ۱۳۹۴/۴/۲ لغو می شود. قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ بیست و یکم مهرماه یک هزار و سیصد و نود و چهار مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۹۴/۷/۲۲ به تأیید شورای نگهبان رسید.

پیوست شماره ۳: قانون مقابله با نقض حقوق بشر و اقدامات ماجراجویانه و تروریستی آمریکا در منطقه

بخش اول - کلیات

ماده ۱- با عنایت به اینکه رفتارهای دولت آمریکا همچنان امنیت منطقه را به مخاطره انداخته و از طرف دیگر این دولت همچنان به سیاست‌های خصمانه علیه جمهوری اسلامی ایران، ادامه می‌دهد و با تداوم اقدامات ماجراجویانه در منطقه، تفرقه‌افکنی، شعله‌ور کردن فرقه‌گرایی و حمایت از تروریسم و افراط‌گرایی خشن درصدد به مخاطره انداختن صلح و ثبات منطقه و دشمنی با منافع بر حق دولت و اتباع جمهوری اسلامی ایران است؛

با امعان نظر به مسؤولیت دولت جمهوری اسلامی ایران برای حراست از منافع و امنیت ملی ایران و کمک به حفظ صلح و ثبات منطقه‌ای و به منظور مقابله با اقدامات غیرمسئولانه و مغایر حقوق بین‌الملل آمریکا در تضعیف صلح و ثبات منطقه‌ای و همچنین وظیفه صیانت از منافع بر حق ملت ایران براساس حقوق و اسناد بین‌المللی از جمله برجام، اقدامات زیر برای مقابله با رفتار ماجراجویانه و تروریستی ایالات متحده آمریکا علیه ثبات منطقه و سیاست‌های خصمانه آن کشور علیه جمهوری اسلامی ایران و حمایت همه‌جانبه از نیروهای مسلح به‌ویژه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و نیز تسهیل تدوین راهبرد همه‌جانبه جمهوری اسلامی ایران برای بازدارندگی و مقابله مؤثر با سیاست‌های خصمانه دولت آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران در حوزه‌های مختلف سیاسی، اقتصادی و امنیتی و همچنین آن‌دسته از اقدامات غیرقانونی مداخله‌جویانه این کشور در منطقه که مستقیم یا غیرمستقیم منافع حیاتی امنیتی جمهوری اسلامی ایران و هم‌پیمانان منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای را در معرض تهدید و مخاطره قرار می‌دهد، انجام می‌گیرد.

بخش دوم - تعاریف

ماده ۲- عبارات و عناوینی که در این قانون مورد استفاده قرار گرفته‌اند به‌صورت زیر تعریف می‌شوند:

۱- نیروهای نظامی آمریکا: عبارتند از اعضای ارتش و شرکتهای نظامی خصوصی که با آن همکاری دارند.

۲- نیروهای اطلاعاتی آمریکا: عبارتند از اعضای سازمان‌های اطلاعاتی آمریکا مانند سیا و آژانس اطلاعات ملی

۳- منطقه: عبارت است از خلیج فارس و منطقه غرب آسیا

۴- مشارکت مؤثر: حضور و همکاری شخص به نحوی که در اجراء یا تحقق اهداف فعالیت‌های موضوع این قانون نقش تعیین‌کننده‌ای داشته باشد.

۵- اشخاص / شخص: عبارت است از کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی

۶- فهرست تحریم: عبارت است از فهرست اشخاص مورد تحریم توسط جمهوری اسلامی ایران که از سوی وزارت امور خارجه تنظیم می‌گردد.

بخش سوم - تعیین راهبرد

ماده ۳- وزارت امور خارجه، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ارتش جمهوری اسلامی با رعایت سلسله مراتب نیروهای مسلح و هماهنگی شورای عالی امنیت ملی موظفند ظرف مدت شش ماه پس از تصویب این قانون نسبت به تهیه و ارائه برنامه

راهبرد جامع مقابله با تهدیدات آمریکا و فعالیت‌های ایدئاتی این کشور علیه جمهوری اسلامی ایران، سیاست‌های سلطه‌جویانه، تروریستی و تفرقه‌افکنانه، مداخلات امنیتی و نظامی غیرقانونی در منطقه، حمایت نظامی و اطلاعاتی آمریکا از تروریسم و افراط‌گرایی و سیاست‌های سلطه‌طلبانه دولت آمریکا در سطح منطقه‌ای و جهانی اقدام و سالانه نسبت به پیشبرد این راهبردها به مجلس شورای اسلامی گزارش ارائه نمایند. بخشی از گزارش می‌تواند محرمانه باشد. این راهبرد باید دربرگیرنده عناصر زیر نیز باشد:

الف- خلاصه‌ای از اهداف، راهبردها، طرحها و ابزارهای کوتاه و بلندمدت آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران و شناسایی کشورهایی که در تحقق این اهداف با آمریکا همکاری دارند؛

ب- ارزیابی ظرفیت و استعداد نیروهای نظامی و اطلاعاتی آمریکا و تحرکات آنها در منطقه؛

پ- گزارش فعالیت‌های ماجراجویانه، تروریستی و خصمانه آمریکا در منطقه شامل تأمین مالی، ارائه تسلیحات و آموزش به رژیم‌های دیکتاتور سرکوبگر منطقه همچون رژیم صهیونیستی؛

ت- گزارش از میزان قربانیان، خسارات جانی، مالی و معنوی مردم منطقه از قبیل فلسطین، لبنان، افغانستان، سوریه، عربستان سعودی، بحرین، عراق و یمن ناشی از حمایت نیروهای نظامی و اطلاعاتی آمریکا از نیروها و رژیم‌های سرکوبگر، در اجرای قانون الزام دولت به پیگیری و استیفای حقوق اتباع و دیپلمات‌های ایرانی آسیب‌دیده از اقدامات دولتهای خارجی به‌ویژه دولت اشغالگر آمریکا مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۶

ث- ارزیابی پشتیبانی و حمایت مالی و تسلیحاتی و اطلاعاتی آمریکا از گروه‌های وحشت‌افکن خشونت‌گرا و تروریستی در خاورمیانه از قبیل داعش، جبهه‌النصره و گروهک منافقین؛

ج- ارزیابی از میزان قربانیان اقدامات تروریستی در منطقه که با حمایت نیروهای نظامی و اطلاعاتی آمریکا صورت گرفته است، در اجرای قانون الزام دولت به پیگیری جبران خسارات ناشی از اقدامات و جنایات آمریکا علیه ایران و اتباع ایرانی مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۸

چ- دولت و قوه قضائیه موظفند قانون الزام دولت به پیگیری حقوق جانبازان و قربانیان جنگ شیمیایی علیه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۷/۱۱/۶ را به‌طور خاص در خصوص دولت و شرکتهای آمریکایی مجهزکننده رژیم بعث سابق عراق به سلاح شیمیایی اجراء نمایند.

تبصره- اقدام و گزارش نیروهای مسلح با رعایت سلسله مراتب فرماندهی کل قوا خواهد بود.

بخش چهارم- حمایت آمریکا از تروریسم

ماده ۴- نظر به حمایت پنهان و آشکار دولت آمریکا و نیروهای نظامی و اطلاعاتی آن کشور از گروه‌های تروریستی و اعتراف مکرر برخی از مقامات آمریکایی (از جمله وزیر امور خارجه وقت آمریکا) به ایجاد گروه‌های تروریستی و حمایت همه‌جانبه از آنها از جمله ایجاد گروه تروریستی داعش، از نظر جمهوری اسلامی ایران مجموعه نیروهای نظامی و اطلاعاتی آمریکا حامیان گروه‌های تروریستی در منطقه شناخته می‌شوند، لذا اشخاص ذیل مشمول مجازات‌های مندرج در بخش ششم این قانون قرار می‌گیرند:

۱- سازمان‌های نظامی و اطلاعاتی آمریکا و فرماندهان و مقامات ارشد که در تأمین مالی، اطلاعاتی، نظامی،

تسلیحاتی، پشتیبانی و آموزشی از گروه‌های تروریستی و افراطی در منطقه از قبیل داعش و جبهه النصره نقش مؤثر داشته‌اند.

۲- اشخاص آمریکایی که در فعالیت‌های نیروهای نظامی و اطلاعاتی آمریکا مذکور در بند (۱) این ماده مشارکت مؤثر دارند.

۳- اشخاص آمریکایی که در سازماندهی، تأمین مالی، راهبری یا ارتکاب اقدامات تروریستی علیه منافع دولت یا شهروندان جمهوری اسلامی ایران مشارکت مؤثر دارند.

۴- اشخاص آمریکایی که از گروهک تروریستی منافقین یا سایر گروه‌های افراطی و تروریستی از جمله داعش و جبهه النصره به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم، از جمله از طریق هرگونه کمک مالی، سیاسی، تبلیغاتی، فرهنگی، تسلیحاتی، نظامی و اطلاعاتی حمایت می‌کنند.

۵- اشخاص آمریکایی که از تروریسم دولتی از قبیل آنچه توسط رژیم صهیونیستی علیه مردم منطقه به خصوص فلسطین و لبنان انجام می‌شود حمایت کرده و نقشی مؤثر در آن داشته‌اند.

تبصره ۱- وزارت امور خارجه مکلف است ظرف مدت سه‌ماه با همکاری نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با رعایت سلسله مراتب، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات و بانک مرکزی نسبت به شناسایی اشخاص موضوع این ماده اقدام و با هماهنگی شورای عالی امنیت ملی نام آنها را در فهرست تحریم ثبت و منتشر نماید. این فهرست هر شش‌ماه یک‌بار و در صورت لزوم به‌صورت موردی، به‌روز می‌شود.

تبصره ۲- به منظور مبارزه با تروریسم و در راستای اجرای حکم مقرر در مواد (۸) و (۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ قوه قضائیه موظف است شعبه یا شعبی از دادسراها و دادگاه‌های کیفری صالح را برای رسیدگی به جرائم تروریستی موضوع بندهای ماده (۱) قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم مصوب ۱۳۹۴/۱۱/۱۳ که توسط افراد و سازمان‌های تروریستی مورد حمایت آشکار و پنهان آمریکا یا دیگر کشورهای متخاصم علیه ایران مرتکب شوند، اختصاص دهد. هرگونه همکاری با دولت و نیروی نظامی و اطلاعاتی آمریکا در جرائم تروریستی، مستوجب محکومیت به مجازات مقرر در ماده (۵۰۸) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ (کتاب پنجم- تعزیرات) می‌باشد.

بخش پنجم- نقض حقوق بشر توسط آمریکا

ماده ۵- نظر به اینکه دولت ایالات متحده آمریکا همواره از طرق مختلف از قبیل نظامی و اطلاعاتی و اقدامات ضد حقوق بشری در پوشش فعالیت‌های اقتصادی، علمی، پزشکی، زیست‌محیطی (بیولوژیکی) و صنعتی خود و با اتخاذ رویکرد دوگانه و استفاده ابزاری، مرتکب نقض نظام‌مند (سیستماتیک) حقوق بشر در صحنه جهانی و منطقه و حتی نسبت به شهروندان خویش نظیر نابود کردن گروه دیویدیان گردیده است از ناقضان حقوق بنیادین بشر به خصوص حکومت‌های دیکتاتور و خشن حمایت می‌کند، اشخاص ذیل مشمول مجازات‌های مندرج در بخش ششم این قانون قرار می‌گیرند:

۱- نیروهای نظامی و اطلاعاتی آمریکا و مسئولانی که در نقض حقوق مردم آمریکا به خصوص مسلمانان و به‌ویژه بر اساس فرامین اخیر رئیس‌جمهور آمریکا در مورد مسلمانان مهاجر و از جمله نابودکردن گروه دیویدیان و

سیاه‌پوستان نقش داشته‌اند.

۲- اشخاص آمریکایی که در ارتکاب نقض قواعد اساسی و اصول بنیادین حقوق بین‌الملل از جمله حقوق بین‌الملل بشردوستانه و حقوق بشر علیه مردم منطقه و خصوصاً اقدامات سرکوبگرانه رژیم صهیونیستی و رژیم‌های سرکوبگر منطقه مشارکت مؤثر دارند.

۳- شخص یا اشخاصی از شهروندان ایالات متحده آمریکا که خارج از رویه قضائی در داخل آمریکا یا خلاف حقوق بین‌الملل در سطح جهان مرتکب قتل و نقض حقوق بشر گردیده‌اند.

تبصره ۱- وزارت امور خارجه مکلف است ظرف مدت سه‌ماه با همکاری وزارت اطلاعات و ستاد حقوق بشر قوه قضائیه، نسبت به شناسایی اشخاص موضوع این ماده اقدام و نام آنها را در فهرست تحریم ثبت و منتشر نماید. فهرست تحریم هر سال یک‌بار و در صورت لزوم به‌صورت موردی، به‌روز می‌شود.

تبصره ۲- افراد ذیل مشمول مجازات‌های مندرج در بخش ششم این قانون قرار نمی‌گیرند:

الف- اشخاصی که به دنبال افشای فعالیت‌های غیرقانونی مقامات دولت ایالات متحده آمریکا باشند.

ب- اشخاصی که شکنجه و جنایات دولت ایالات متحده آمریکا در اشغال عراق را افشاء نموده‌اند.

پ- اشخاصی که شکنجه و جنایات دولت ایالات متحده آمریکا را در اشغال افغانستان افشاء کرده‌اند.

ت- اشخاصی که فساد و تقلب در انتخابات آمریکا را افشاء کرده‌اند.

ث- اشخاصی که از حقوق و آزادی‌های پیروان ادیان مختلف به خصوص مسلمانان حمایت کرده‌اند.

ج- اشخاصی که به دنبال افشای جنایات مقامات آمریکا در مورد سیاه‌پوستان و سایر گروه‌ها نظیر دیویدیان بوده‌اند.

چ- اشخاصی که در جهت مبارزه با دستورات اجرائی غیرانسانی اخیر رئیس‌جمهور آمریکا در مورد قانون مهاجرت مسلمانان اقدام کرده‌اند.

ح- اشخاصی که اقدامات آمریکا در طراحی و اجرای توطئه‌ها و جنایات آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران در سالهای بعد از پیروزی انقلاب اسلامی را افشاء کرده‌اند.

تبصره ۳- دولت می‌تواند افرادی را که نسبت به افشای رفتارهای غیرقانونی و یا نقض حقوق بشر توسط دولت و نیروهای نظامی و اطلاعاتی آمریکا مبادرت می‌کنند، تحت حمایت جمهوری اسلامی ایران قرار دهد.

بخش ششم - مجازات‌ها و اقدامات متقابل

ماده ۶- صدور روایت و ورود به قلمرو جمهوری اسلامی ایران برای اشخاص مندرج در فهرست تحریم تهیه‌شده وفق تبصره‌های مواد (۴) و (۵) این قانون ممنوع است.

ماده ۷- قوه قضائیه موظف است کلیه اموال و دارایی‌های اشخاص مندرج در فهرست تحریم تهیه‌شده وفق تبصره‌های مواد (۴) و (۵) این قانون را در قلمرو تحت صلاحیت جمهوری اسلامی ایران توقیف نماید.

ماده ۸- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است کلیه تراکنش‌های مالی مربوط به اشخاص مندرج در فهرست تحریم تهیه‌شده وفق تبصره‌های مواد (۴) و (۵) این قانون را که در نظام مالی و بانکی جمهوری اسلامی ایران

انجام شود متوقف و حسابهای بانکی آنها را مسدود نماید.

تبصره- وزیر امور خارجه مجاز است بنا به اقتضای منافع ملی یا امنیت ملی کشور، پس از کسب مجوز از شورای عالی امنیت ملی ادامه درج نام شخص یا اشخاص معینی را در فهرست موضوع مواد (۴) و (۵) این قانون تعلیق یا متوقف نماید.

ماده ۹- کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی موظف است مستمراً تحرکات آمریکا شامل دولت و کنگره را رصد و بررسی نماید و اقدامات تکمیلی متناسب را به مجلس شورای اسلامی پیشنهاد دهد.

ماده ۱۰- دولت موظف است در مقابل اقدامات آمریکا مطابق قانون اقدام متناسب و متقابل دولت جمهوری اسلامی ایران در اجرای برجام مصوب ۱۳۹۴/۷/۲۱ به ویژه بند (۳) آن با هماهنگی شورای عالی امنیت ملی اقدامات متقابل را انجام دهد و نتیجه آن را به کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی گزارش نماید.

ماده ۱۱- به منظور تقویت بنیه دفاعی کشور، افزایش توان بازدارندگی جمهوری اسلامی ایران، مقابله با تروریسم، تقویت بنیه دیپلماسی، رصد اطلاعاتی، پیشران و پدافند هسته‌ای، حفظ ثبات منطقه و حمایت از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در جهت تحقق اصل یکصد و پنجاهم (۱۵۰) قانون اساسی دولت مکلف است در سال ۱۳۹۶ مبلغ بیست هزار میلیارد ریال تخصیص دهد. پنجاه درصد (۵۰٪) مبلغ مزبور به منظور گسترش فعالیت‌های موشکی در اختیار ستادکل نیروهای مسلح و پنجاه درصد (۵۰٪) دیگر میان وزارتخانه‌های اطلاعات، امور خارجه و دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان انرژی اتمی تقسیم می‌شود.

تبصره ۱- وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان انرژی اتمی بودجه مذکور را با تفکیک وظایف برای اجرای طرح پیشران و پدافند هسته‌ای هزینه نمایند.

تبصره ۲- وزارتخانه‌های امور خارجه و اطلاعات و سازمان انرژی اتمی موظفند بودجه مذکور را در چهارچوب تحقق اهداف این قانون هزینه نمایند.

تبصره ۳- دولت موظف است به منظور توسعه فعالیت‌های صلح‌آمیز فنی، پژوهشی و صنعتی از حوزه اکتشاف، استخراج و فرآوری مواد هسته‌ای مبلغ دو هزار میلیارد ریال به سرجمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و هزینه‌ای بودجه سال ۱۳۹۶ سازمان انرژی اتمی ایران به طور مساوی تخصیص و پرداخت نماید.

ماده ۱۲- به منظور مبارزه با تروریسم در منطقه دولت موظف است در سال ۱۳۹۶ مبلغ ده هزار میلیارد ریال در اختیار نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قرار دهد.

ماده ۱۳- وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و نیروی هوافضای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با هماهنگی ستاد کل نیروهای مسلح با رعایت سلسله مراتب موظفند حداکثر ظرف مدت یک‌ماه از تصویب این قانون، طرح اجرایی مربوط به افزایش توان دفاعی و بازدارندگی کشور در حوزه موشکی را تهیه و به همراه پیشنهادات خود برای تحقق لوازم و ضرورت‌های این امر به شورای عالی امنیت ملی جهت تصویب مراجع ذی‌ربط ارائه نمایند.

ماده ۱۴- بر اساس قانون اقدام متناسب و متقابل دولت جمهوری اسلامی ایران در اجرای برجام، دولت و قوای مسلح کشور با رعایت سلسله مراتب موظفند به منظور حراست از امنیت و منافع ملی کشور و حمایت از متحدان در

مقابله با تروریسم، تدابیر لازم را نسبت به تقویت توانمندی‌های دفاعی جمهوری اسلامی ایران در همه زمینه‌های آفندی و پدافندی از جمله هوایی، دریایی، زمینی، موشکی و تقویت پدافند در مقابل حملات هسته‌ای و ساخت پیشران‌ها، باطری‌های هسته‌ای، تصویربرداری نوترونی و پزشکی هسته‌ای برنامه‌ریزی و بر اساس آن اقدام کنند.

ماده ۱۵- دولت موظف است نسبت به نقض حقوق بشر در سطوح ملی، منطقه‌ای یا جهانی توسط ایالات متحده یا مشخصاً با حمایت این کشور با استفاده از ظرفیت سازمان‌های بین‌المللی و از جمله شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد در خصوص مواردی از قبیل جنایت علیه بشریت در یمن اقدامات مقتضی را انجام دهد و گزارش مربوط را هر سه‌ماه یک‌بار به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

ماده ۱۶- دولت موظف است از اتباع و شهروندان کشورهای منطقه از جمله فلسطین و لبنان که قربانی اقدامات نامشروع ایالات متحده یا حمایت‌های این کشور از اقدامات نامشروع و ناقض حقوق ایشان در منطقه شده‌اند، حمایت‌های لازم جهت تسهیل فرآیند دادخواهی و تظلم را در مراجع ذیصلاح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی به‌عمل آورد.

ماده ۱۷- وزارت اطلاعات و نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با رعایت سلسله مراتب موظفند به منظور رصد اقدامات تروریستی و ماجراجویانه آمریکا، با کشورهای مستقل و نیروهای مقاومت در منطقه در رایزنی و مشورت مداوم بوده و تبادل اطلاعات نمایند.

بخش هفتم - مقابله با تحریم‌های اقتصادی آمریکا

ماده ۱۸- دولت موظف است همکاری‌های اقتصادی خود را با کشورهای جهان با اولویت همسایگان و کشورهای دوست در ابعاد مختلف گسترش داده و همچنین همکاری اقتصادی خود را با کشورهایی که با تحریم‌های غیرعادلانه از سوی آمریکا مواجه هستند، افزایش دهد.

ماده ۱۹- به‌منظور تأمین و حراست از منافع اقتصادی کشور در برابر تحرکات و تحریم‌های خصمانه آمریکا، وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است حداکثر ظرف مدت سه‌ماه از تصویب این قانون، برنامه جامع مقابله با تحریم آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران، راهکارهای پیشگیری و کاهش آثار ناشی از آن را با محوریت عملیاتی‌سازی هر چه دقیق‌تر و مؤثرتر سیاست‌های اقتصاد مقاومتی به کمیسیون‌های امنیت ملی و سیاست خارجی و اقتصادی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید و پس از آن هر شش‌ماه یکبار اقدامات خود را به کمیسیون‌های مزبور گزارش نماید.

ماده ۲۰- وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و امور خارجه مشترکاً موظفند تمهیدات اقتصادی، سیاسی، حقوقی و بین‌المللی لازم برای حمایت از اشخاص و شرکتهای ایرانی که به تبع و بهانه فعالیت‌های اقتصادی خود مورد تحریم آمریکا قرار گرفته‌اند، اتخاذ نموده و اقدامات لازم را انجام دهند و نتیجه را به کمیسیون‌های اقتصادی و امنیت ملی و سیاست خارجی و قضائی و حقوقی مجلس گزارش نمایند.

ماده ۲۱- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است با هماهنگی وزارت امور خارجه، عملکرد کشورها و شرکتهای خارجی را از حیث تبعیت از تحریم‌های یک‌جانبه غیرقانونی آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران رصد کرده و در تنظیم برنامه‌ها و تعاملات تجاری و اقتصادی جمهوری اسلامی ایران به شرکتهایی اولویت دهد که اینگونه تحریم‌ها

را تبعیت نمی‌کنند.

ماده ۲۲- وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح موظف است در مورد تسلیحات مورد نیاز کشور با اولویت تولید داخلی، از همکاری سایر کشورها بهره‌گیرد و کشورهای همکاری‌کننده در این خصوص، از اولویت همکاری اقتصادی با جمهوری اسلامی ایران برخوردار می‌شوند.

بخش هشتم - حمایت از شهروندان ایران

ماده ۲۳- وزارت امور خارجه موظف است با همکاری وزارت اطلاعات حداکثر ظرف مدت دوماه از تصویب این قانون نسبت به تهیه فهرستی از ایرانیانی که به اتهام نقض تحریم‌های غیرقانونی آمریکا در زندان‌های آن کشور محبوس هستند یا تحت تعقیب قرار دارند و نیز ایرانیانی که در سایر کشورها به بهانه نقض تحریم‌های فوق‌الذکر تحت تعقیب قرار دارند یا تقاضای استرداد آنها از سوی دولت آمریکا صورت گرفته است، اقدام کرده و جهت تصمیم مقتضی به شورای عالی امنیت ملی ارائه نماید.

ماده ۲۴- قوه قضائیه موظف است شعبه و یا شعب ویژه‌ای را به منظور رسیدگی به شکایات کسانی که از ناحیه تحریم‌های غیرقانونی آمریکا یا اقدامات ماجراجویانه و تروریستی این کشور در منطقه صدمه یا خسارت دیده و یا می‌بینند اختصاص دهد و وزارت دادگستری موظف است گزارش فعالیت‌های صورت گرفته را هر سه‌ماه یکبار به کمیسیون‌های امنیت ملی و سیاست خارجی و قضائی و حقوقی مجلس گزارش دهد.

ماده ۲۵- وزارت امور خارجه موظف است با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط از ظرفیت «قانون الزام دولت به پیگیری جبران خسارات ناشی از اقدامات و جنایات آمریکا علیه ایران و اتباع ایرانی مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۸» برای احقاق حقوق شهروندان ایرانی که از ناحیه تحریم‌های غیرقانونی آمریکا یا اقدامات ماجراجویانه و تروریستی این کشور در منطقه از جمله اقدامات گروه‌ها و سازمان‌های تروریستی و افراطی در مورد حمایت آمریکا، صدمه یا خسارت می‌بینند، استفاده نماید.

بخش نهم - هماهنگی

ماده ۲۶- وزارت امور خارجه موظف است گزارش اقدامات اجرای این قانون را هر دوره ششماهه به کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس ارائه نماید.

ماده ۲۷- مقررات این قانون محدودیتی در اعمال قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی و سنوات قبل از قبیل قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولتهای خارجی مصوب ۱۳۹۰/۱۲/۱۷، فصل دوم قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ و فصل اول قانون مجازات اسلامی (کتاب پنجم - تعزیرات) مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ و همچنین قانون تشدید مقابله با اقدامات تروریستی دولت آمریکا مصوب ۱۳۶۸/۸/۱۰ ایجاد نمی‌نماید.

قانون فوق مشتمل بر بیست و هفت ماده و ده تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیست و دوم مردادماه یکهزار و سیصد و نود و شش مجلس شورای اسلامی تصویب و در مهلت‌های مقرر موضوع اصول نود و چهارم (۹۴) و نود و پنجم (۹۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نظر شورای محترم نگهبان واصل نگردید. /ص